

סימן י"א

**בדין אחד שהציל ילד מהרשעים ימ"ש ואין
לו בנים, ואימץ לו כבן, אם מותר לקרוא לנער
זה בעת עלותו לתורה על שמו.**

שאלה : ויהי בימי גבור הרעה על הארץ, וירבו מעשה ההרג והשמד שעשו הגרמנים ימ"ש בארצות הכבושות על ידם, עלתה רעתם עד מאוד וחטאתם כבדה עת נשמע זעקת עוללים ויונקים ילדי טיפוחים שנגזלו מחיק אמותיהם וכצאן למבח יובל, הובלו למחנות ההשמדה וההרג, שם הומתו בחנק ושריפה וכל מיני מיתות משונות, הרצח ההמוני של ילדי ישראל שהיה ידוע בשם „קינדער אקציאן“ נסך על אחינו בני ישראל רוח יאוש ודכאון שממון וזעזוע, וכולם שאלו את נפשם, הבאמת אפסה כל תקוה לבית ישראל ? הבאמת הסתיר ה' פניו מאתנו ונתן אותנו בידי לא נוכל קום ?

וגם על כלואי גיטו קובנו לא פסחה הרעה הזאת, גם שם הוציאו הגרמנים לפועל את הרצח ההמוני של ילדי ישראל בימים של ג' וד' תשרי של שנת תש"ד, בשני הימים הטרופים הללו השמידו הגרמנים כאלף ומאתים ילדים שהועלו על ידם על המוקד והוכרעו למבח.

והנה איש אחד הצליח להציל את אחד הילדים מידי הרוצחים, ויחיהו ויגדל עמו, מפתו אכל ומכוסו שתה ובחיקו שכב ויהי לו כבן, והאיש הזה יחד עם הילד הזה שאימץ לו לבן, ניצלו בחסדי ה' וישארו בחיים, ומכיון שאין בנים אחרים לאיש הזה, רצה שהנער הזה יחשב כבנו לכל דבר, ויבוא אלי האיש בשאלתו, אם מותר לקרוע לנער הזה בעת עלותו לתורה על שמו כאילו היה אביו מולידו, וכפי הנהגה בכל תפוצות ישראל שקוראים את העולה לתורה על

שב אביו ומכריזים: יעמוד פלוני בן פלוני, וזאת ידוע שהנער הוא ממשפחת כהנים ואביו האמיתי היה כהן.

תשובה: נראה, דאסור להשקיע ולהשכיח מהנער הזה את שם אביו מולידו על ידי זה שנקרא אותו לתורה לא על שם אביו האמיתי אלא על שם האיש שאימצו לבן, שהרי דינא הוא "מכבדו בחייו ומכבדו במותו", וזהו בודאי אחד הכיבורים שהבן יכול לכבד את אביו לאחר מותו, בזה שקראוהו בעלותו לתורה על עם אביו, ואם כן אם יקראוהו לתורה על שם האיש שאימצו לבן, לא רק שעל ידי זה נמנע שהבן הזה יכבד את אביו מולידו, אלא יש בזה גם משום בזיון לאביו במה שלא מזכירים בשעת עלייתו לתורה את דבר התיחסותו אליו, והרי חששו חכמים לעניני פגם ובזיון בכגון דא, וכדגרסינן בגיטין דף נ"ט ע"ב כהן לא יקרא משום פגמו של ראשון, לוי אחר לוי לא יקרא משום פגם שניהם, ואם כן אפילו אם לא היה אביו האמיתי כהן אלא ישראל, שלא שייך בזה שום פגם בזה שלא יכונה בעת עלותו לתורה על שם אביו, מכל מקום משום בזיון ולזות שפתים ודאי איכא בזה.

ועל אחת כמה וכמה בנידון דידן שאביו האמיתי היה כהן ואם כן הרי גם הנער כהן הנהו, ואם נכנהו בעת עלותו לתורה על שם אביו השני, היינו האיש שאימץ אותו לבן, הרי יצא מזה חורבא גדולה, כי הרי ברבות הימים ישכח ממנו שכהן הנהו, והוא יכול במשך הזמן לבוא לידי איסורים חמורים כגון ליקוחי גרושה וטומאת מתים, מלבד שלא יקיים הפועל המצוות המוטלות על הכהנים כגון גשיאת כפים, ולקרוא ראשון וכו', לכן בודאי נראה בנידון דידן לדון לאיסור, כלומר שלא יקרא לתורה על שם האיש שאימצו לבן אלא על שם אביו מולידו.

אולם הלום ראיתי בשו"ת חתם סופר חלק אבה"ע סימן ע"ו, שהוא דן בכגון דא לקולא, והתיר לבן חודג שיקרא לתורה על שם אביו הורגו מאחר שהוא גידלו והמגדל יתום נקרא בנו, עיי"ש. אולם בהגהות בושם מרדכי שבסוף הספר, באמת תמה על החתם סופר, על שלא חש לבזיון אביו האמיתי בזה שיקרא לתורה על שם אביו הורגו. ועיי' בשו"ת העמק שאלה

שאלות ותשובות ממעמקים, חלק ג' פט

(להגאון ר' מאטעלע ז"ל) בחלק אבה"ע שמפקפק גם כן בדברי החתם סופר
עיי"ש שפלפל באריכות בזה.

ומכ"ל זאת הוריתי לאיש הזה שאסור לכנות את בנו המאומץ בעלותו
לתורה על שמו, והרביתי עליו דברי כיבושין ששכרו יהיה הרבה גם
בלעדי זאת. שמלבד שהציל את הנער הזה ממות שעל כגון דא נאמר כל
המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא, הרי גם גידלו וחינכו
ללכת בדרך הטוב והישר והדריכו בתומת ישרים לרדוף צדק ומשפט,
בודאי שהקב"ה ישלם לו כפעלו הטוב וישפיע עליו רוב טובה וברכה,
והשומע שועת עניים הוא ישמע שועתנו להחיש גאולתנו ופדות נפשנו לשלם
לרשעים כרשעתם ולפועלי טוב שיזהירו ככוכבים לעולם ועד.